

B. S. WEISBROD

ELÄVÄ ILJITŠ

On kulunut monta vuotta¹ siitä, kun minulla oli onni tavata Leniniä ja keskustella hänen kanssaan. Muistini on pitänyt huolellisesti tallella monia vaikutelmia ja muistoja. Mutta se, mistä tekee mieli kertoa, ei ole edes muisto, vaan vaistonvarainen tuntu, joka ei ole kadonnut eikä katoa koskaan — sen lämmön tuntu, jota Lenin säteili.

Niin voimakkaasti kuin Lenin vihasi vallankumouksen vihollisia, niin suuresti ja loputtomasti hän piti hellää huolta ihmisistä, jotka olivat hänen mielestään tarpeellisia puolueen asialle, maalle. Jouduin omakohtaisestikin kokemaan tämän Iljitšin huolenpidon.

Lokakuussa 1919 Puolustusneuvosto määräsi minut Turkestanin rintamalle ja Lounaisrintamalle kulkutautien vastustamistyöhön määrätyn Erikoiskomitean puheenjohtajaksi. Lenin keskusteli kanssani edessäolevasta työstä puoli tuntia työhuoneessaan yksityiskohtaisesti ja perusteellisesti. Antaessaan minulle allekirjoituksellaan varustetun valtuuskirjan hän päätteli, että oli tehtävä jotain, mikä paremmin helpottaisi tehtävääni. Ja niinpä sain virallisen valtuuskirjan lisäksi henkilökohtaisen kirjelapun, jonka piti vaikeissa tilanteissa olla pelastukseni.

Hyvästelimme. Tein lähtövalmisteluja. Mutta äkkiarvaamatta minut kutsuttiin erääseen laitokseen. Sinne tultuani tapasin räätälin, jolle oli sanottu, että minusta piti ottaa mitta ja ommella kiireellisesti nahkapuku. Osoittautui, että senkin määräyksen oli antanut Lenin, joka otti huomioon millaisiin oloihin jouduin työhön.

Iljitš ehdotti evästykseksi, että tukalina hetkinä ottaisın viipymättä häneen yhteyden suoraa lennätinlinjaa. En halunnut

¹ Muistelmat on kirjoitettu vuonna 1940.— *Toim.*

käyttää väärin tätä lupaa ja koetin myöhemmin ratkaista kaikki kysymykset paikan päällä, vaikka kulkutautien vastustamistyössä rintamalla sattui paljon vaikeuksia.

Kerran tilanne muodostui niin kiperäksi, että rohkenin Samarasta sähköttää Leninille tavattomista vaikeuksista lääkintähenkilökunnan, varsinkin keskikoulutuksen saaneiden hankkimisessa. Ja mitäs — pian minut kutsuttiin suoralle lennättimelle. Kapea lennätinnauha tiedotti Leninin lupauksen ryhtyä hyväksemme kiireellisiin aputoimenpiteisiin. Ja hänen toimestaan mobilisoitiin todellakin viipymättä hammaslääkäreitä sairaanhoitajiksi. Sitä paitsi Terveystieteiden kansankomissariaatille ehdotettiin, että se antaisi osan lääkäreitä työhön rintamalle. Rintama sai hyvin pian välttämättömän lisäyksen lääkintätyöntekijöitä.

Yhtäläistä huomiota Vladimir Iljitš kiinnitti kaikkiin myöhempiinkin vaatimuksiin, joita esitettiin kulkutautien vastustamistyön parantamiseksi rintamalla. Sain esimerkiksi Leninin henkilökohtaisesta määräyksestä Korkeimman Kansantalousneuvoston reserveista 11 vaunullista liinavaatteita potilaille.

Juuri ollessamme lähdössä Etelärintamalle, kun komiteamme oli jo vaunussa ja odotti lähtöä Kananin asemalla, minut kutsuttiin yhtäkkiä asemankomendantin puhelimeen. Oli juhlapäivä, ja komitean jäsenet tulivat levottomiksi: mitä on tapahtunut, näin-köhän matka peruutetaan? Mutta asia olikin toinen, Iljitš soitti. Hän tahtoi tietää, kuinka olimme järjestäytyneet, olimmeko saaneet erillisen vaunun, oliko se mukava ja oliko meillä kyllin lämmin.

* * *

Iljitš osasi huolehtia kanssaihmistensä voinnista paremmin kuin kukaan muu. Keskellä valtiollisia huolia, johtaessaan monimiljoonaisen kansan taistelua Lenin seurasi samanaikaisesti ympärilläolevia tarkasti, isällisesti ja hälytti heti, jos havaitti jossakussa sairauden tai liikarasisituksen oireita.

— Hän on tullut jostain syystä aika huonon näköiseksi, toveri Weisbrod, pitäisi käväistä hänen luonaan, — virkkoi hän minulle tarkoittaen jotakuta toveria. — Ottakaapa selville, tarvitaanko siellä jotakin. Annan teille auton.

Sain monesti kuulla Vladimir Iljitšin sanovan näin.

— Teidät pitää vetää edesvastuuseen huolimattomasta suhtautumisesta valtion omaisuuteen — itseenne! — Juuri nämä sanat Iljitš lausui usein, milloin millekin neuvostotyön tekijälle.

Mutta vaikka Lenin osasi huolehtia niin hyvin toisista, hän oli samalla tavattoman vaatimaton, kun asia koski häntä itseään.

Ollessamme pahasti haavoittuneen Iljitšin vuoteen ääressä eserräläisen Kaplanin tehtyä ilkityönsä, jolloin pelkkä sattuma, että Iljitš onneksi käänsi päätään, pelasti hänet kuolemasta, meitä, lääkäreitä, vaivasi luonnollisesti kipeä levottomuuden ja hädän tunne ihmisen hengestä, jonka hyväksi jokainen työtätekevästä olisi mielellään uhrannut itsensä.

Nähdessään ja vaistotessaan sen hän yritti pristää mieltämme ja vakuuttaa, että hän voi paremmin eikä kaivannut lääkintähenkilöstön yletöntä huomiota.

— Mitä te istutte vierelläni, eikö teillä ole sairaalassa työtä? — sanoi Vladimir Iljitš.

Lenin tervehtyi nopeasti ja erikoiset bulletiinit tiedottivat joka päivä kautta maan hänen voinnistaan. Kansan levottomuus ja rakkaus hyökyi sen huoneen ovelle, missä kamppailtiin johtajan elämästä. Tuhansin kyselyin ja puhelinsoitoin meiltä vaadittiin koko ajan yhä uusia vastauksia ja tiedotuksia. En unohda koskaan hetkeä, kun Vladimir Iljitš otti vointiaan koskevan vuoronmukaisen lääkärintiedonannon ja lisäsi siihen omakätisesti muutaman sanan, että tuntee voivansa hyvin ja pyytää, ettei lääkäreitä häirittäisi liiallisilla kyselyillä.

Siinäkin ilmeni hänen halunsa helpottaa hoitajien työtä ja vaivannäköä.

Kun Vladimir Iljitšin vointi parani tuntuvasti, aloin käydä 1. Kaupunginsairaalassa, missä olin silloin työssä. Vladimir Iljitš osoitti kiinnostusta sairaalan asioihin. Hän kyseli sen tilaa, oliko potilaille kylliksi elintarvikkeita sekä mistä ja miten niitä hankimme.

Heti kun Lenin tunsu vointinsa vähänkin siedettäväksi, hän lakkasi välittämästä lääkärien neuvoista ja ryhtyi uudestaan voimiavaativaan työhönsä. Pian haavoittumisen jälkeen minun oli kerran yöllä Maria Iljiničnan pyynnöstä soitettava Kansankomissaarien Neuvoston istuntoon, että sieltä pantaisiin Vladimir Iljitš poistumaan.

— Emme mahda hänelle mitään,— vastasi toveri J. M. Sverdlov.— Ainoa keino on lopettaa nyt heti istunto.

* * *

Vladimir Iljitšin lapsirakkaudesta on kerrottu sekä kirjoitettu paljon. Jouduin monesti seuraamaan omin silmin, miten tämä rakkaus ilmeni. On kuitenkin riittämätöntä sanoa vain, että Lenin oli hyvä ja hellä lapsia kohtaan.

Meidän maassamme hyvin monet pitävät lapsista. Mutta kaikki eivät osaa lähentyä lasta niin, että valloittaisi luottamuksen tyrkyttämättä hellyyttään ja lepertelemättä joutavia. Vladimir Iljitš oli erinomaisesti selvillä lapsen sielunelämästä ja osasi

puhutella lasta yhtä vakavan yksinkertaisesti niin kuin jokaista aikuistakin.

Erikoisesti on mieleeni jäänyt tällainen tapaus Gorkista vuodelta 1920. Kävelimme puistossa ja vastaamme juoksi pieni tyttö. Vladimir Iljitš pysähtyi sanattomana ihailemaan lasta. Hänen silmistään loisti rakkaus ja hellyys. Tyttökin pysähtyi ja silmät apoavoimina katsoi sanaakaan sanomatta, vakavana Leniniin. Sain mielihohteen kutsua tyttöstä luokseni. Tämä hämmentyi tietysti heti paikalla ja juoksi pois. Ja sieti nähdä, miten pahoilla mielin Lenin katsoi lapsen perään ja miten soimaavasti hän torui minua tästä pienestä mutta karkeasta pedagogisesta virheestä.

